

หน่วยที่ 4

การสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย

CIM1201 สถิติและวิจัยธุรกิจ

รศ.ดร.ชุมพล รอดแจ่ม
วิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ประเภทของการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้สำหรับการทดลอง (Treatment) และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- ดังนั้น ผู้ทำวิจัยจึงควรทราบถึงความแตกต่างของเครื่องสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละประเภท รู้ว่าเครื่องมือใดที่นิยมใช้กันมากที่สุด พร้อมทราบคุณสมบัติของเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลที่คิดว่าควรเป็นอย่างไร เพื่อให้ได้มาซึ่งงานวิจัยที่ครบถ้วน ถูกต้อง และมีคุณภาพมากที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เครื่องมือที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในงานทดลองและวิจัย เช่น การทดลองเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญา โดยใช้แบบบรรยายและใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งในทางการศึกษาเครื่องมือในการวิจัยมีมากมาย เช่น ชุดการสอน แบบเรียน แบบฝึกทักษะ สื่อ อุปกรณ์ต่างๆ เป็นต้น และด้วยความที่มีเครื่องมือให้เลือกใช้หลากหลายประเภทเช่นนี้ ทำให้จำเป็นต้องเลือกใช้เครื่องมือให้เหมาะสมกับงานวิจัยของตนเอง ทั้งในด้านการใช้งานและการบรรลุต่อประสงค์ของการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จะเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล มีด้วยการหลายประเภท โดยเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่นิยมใช้มาก ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire), แบบสัมภาษณ์ (Interview), แบบสังเกต (Observation) และแบบทดสอบ (Test) ซึ่งมีข้อดี-ข้อเสียต่างกัน ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- **แบบสอบถาม (Questionnaire)**
- **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบสอบถาม (Questionnaire) คือ ชุดของคำถามที่ใช้ถามข้อเท็จจริง หรือความรู้สึคนึกคิดตลอดจนความคิดเห็นต่างๆ มักใช้ใน งานวิจัยแบบสำรวจที่สามารถทำได้ทั้งแบบสอบถามออฟไลน์ หรือ แบบสอบถามออนไลน์ ก็ได้ โดยมีคำถามที่เตรียมไว้ถามเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อใช้เก็บรวบรวม ข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่ทำการ การสุ่มตัวอย่าง ขึ้นมาให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ และสมมติฐานของการวิจัย ตัวอย่างเครื่องมือวิจัยแบบสอบถาม เช่น แบบสอบถามปลายเปิด (Opened form), แบบสอบถามปลายปิด (Closed form) เป็นต้น**

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- **แบบสอบถาม (Questionnaire)**
- **ข้อดี**
- **เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ใช้ได้กับบุคคลจำนวนมากได้ในเวลาพร้อมกัน ทำให้ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย**
- **สามารถฝากส่งและรับแบบสอบถามคืนได้หลายวิธีทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ ทำให้มีความสะดวกในการใช้เครื่องมือ**
- **หากสามารถสร้างข้อคำถามปลายปิดมาดีพอ จะช่วยให้สะดวกในการรวบรวมคำตอบและวิเคราะห์คำตอบมากขึ้น**
- **ผู้ตอบมีอิสระในการตอบ ลดการเผชิญหน้า และทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีเวลาคิด ไตร่ตรอง คำตอบจึงมีความน่าเชื่อถือ**
- **ไม่มีการลำเอียงในการสรุปข้อมูล**

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- **แบบสอบถาม (Questionnaire)**
- **ข้อจำกัด**
- **ใช้ได้กับกลุ่มตัวอย่างที่สามารถอ่านหรือเขียนได้เท่านั้น**
- **คำถามอาจไม่ครอบคลุมทุกประเด็นที่อยากตอบ หรือชัดเจนพอทำให้คำตอบที่ได้มาไม่มีประโยชน์**
- **ผู้ตอบแบบสอบถามอาจไม่ได้ตั้งใจตอบ หรือไม่ให้ความสำคัญต่อข้อมูลที่เป็นจริง ทำให้ข้อมูลที่ได้มาไม่ตรงหรือคลาดเคลื่อนจากความจริง**

แบบสอบถาม (Questionnaire)

แบบประเมินวัดความพึงพอใจการใช้บริการ ห้องปฏิบัติการนวัตกรรมเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Learning Innovation Center)

กลุ่มงานระบบสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาควิชาฯ เชียงใหม่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้มาใช้บริการ

- บุคลากรนอกมหาวิทยาลัย จากภาครัฐ จากภาคเอกชน ประชาชนทั่วไป
- บุคลากรในมหาวิทยาลัย อาจารย์ เจ้าหน้าที่ อื่นๆ
- นักศึกษา ปวช. ปวส. ป.ตรี ชั้นปีที่ 1 2 3 4

ปลายปิด

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการให้บริการห้องปฏิบัติการนวัตกรรมเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ประเด็น / หัวข้อ การพิจารณา	ดีเยี่ยม (5)	ดี (4)	ปาน กลาง (3)	ควร ปรับปรุง (2)	ต้อง ปรับปรุง (1)
1. ด้านโครงสร้างภายในห้อง					
1.1 ความพร้อมและความสมบูรณ์ของโครงสร้างที่ให้บริการภายในห้องปฏิบัติการ					
1.2 ความเรียบร้อยของโครงสร้าง					
1.3 ความทันสมัยของโครงสร้าง					
1.4 ประสิทธิภาพของโครงสร้างสำหรับการให้บริการภายในห้องปฏิบัติการ					
1.5 ปริมาณโครงสร้างเพียงพอต่อการให้บริการ					
2. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่					
2.1 ความรวดเร็วในการให้บริการ					
2.2 บริการด้วยความสุภาพ และด้วยไมตรีจิต					
2.3 กระตือรือร้น รวดเร็ว ดัชนีในการให้บริการ					
2.5 ความเอาใจใส่ ดูแล และตรงต่อเวลา					

ปลายปิด

3. ด้านการให้บริการห้องปฏิบัติการนวัตกรรมฯ	ดีเยี่ยม (5)	ดี (4)	ปาน กลาง (3)	ควร ปรับปรุง (2)	ต้อง ปรับปรุง (1)
3.1 บรรยากาศ อาคาร และสถานที่					
3.2 ระบบเครือข่าย Internet ภายในห้องปฏิบัติการฯ					
3.3 ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของห้องปฏิบัติการฯ					
3.4 โสตทัศนูปกรณ์สนับสนุนการเรียนการสอนต่างๆ					
3.5 ความสะดวกและช่องทางในการติดต่อขอใช้บริการ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ความประทับใจในการใช้ห้องปฏิบัติการนวัตกรรมเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง

.....
.....
.....

2. สิ่งที่ควรปรับปรุงภายในห้องปฏิบัติการนวัตกรรมเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง

.....
.....
.....

3. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....
.....
.....

ปลายเปิด

ขอขอบคุณ ที่ให้ความร่วมมือในการทำแบบสอบถาม
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
กลุ่มงานระบบสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- **แบบสัมภาษณ์ (Interview)**
- **แบบสัมภาษณ์ (Interview) คือ การรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนา สอบถามปากเปล่า โดยมี การบันทึกข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ โดยประเด็นในการสัมภาษณ์จะถูกสร้างขึ้นจากกรอบ แนวคิดทฤษฎีของตัวแปรที่ต้องการศึกษา เพื่อช่วยให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความจริง ความคิด เห็น ปัญหา ข้อเสนอแนะ ฯลฯ แล้วนำมาสรุปเป็นข้อมูล ซึ่งข้อมูลจะเป็นเชิงปริมาณ หรือข้อมูล เชิงคุณภาพก็ได้**

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- **แบบสัมภาษณ์ (Interview)**
- **ข้อดี**
- **ช่วยให้ผู้วิจัยทราบข้อมูลที่แอบแฝงอยู่ในใจของผู้รับการสัมภาษณ์ได้ หากสามารถสร้างความคุ้นเคย ความไว้วางใจและการตะล่อมถามได้ ทั้งนี้จะทำให้ได้ข้อมูล ในเชิงลึกมากขึ้น**
- **สามารถเก็บข้อมูลได้กับคนที่อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้**
- **ใช้ได้กับบุคคล ทุกเพศ ทุกวัย โดยไม่ขึ้นกับระดับการศึกษา**
- **เป็นการสื่อสารสองทาง ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจและตีความข้อมูลได้ง่ายขึ้น**

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- **แบบสัมภาษณ์ (Interview)**
- **ข้อจำกัด**
- **เนื่องจากต้องสัมภาษณ์แบบคนต่อคน ทำให้ต้องสิ้นเปลืองเวลามาก**
- **มักเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่สร้างความเบื่อหน่ายรำคาญได้ง่าย และอาจจะไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร**
- **ความเที่ยงตรงของข้อมูลจึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการตีความ และสรุปความของผู้สัมภาษณ์**

แบบสัมภาษณ์ (Interview)

ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

แบบสัมภาษณ์	
(ส่วนนำ)	
ชื่อโครงการวิจัย: การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบของ กศน.ตำบล ที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้ Mobile Learning	
(ส่วนผู้สัมภาษณ์)	
ชื่อ-สกุล ผู้สัมภาษณ์	วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....
เวลา :	สถานที่ :
(ส่วนผู้ถูกสัมภาษณ์)	
ผู้ถูกสัมภาษณ์ :	สถานะ
ระดับการศึกษา :	อายุงาน :
(ส่วนคำถาม)	
คำถามในการสัมภาษณ์ (กรณีที่เป็นสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง)	
1. ท่านกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบของ กศน.ตำบล โดยใช้ Mobile Learning อย่างไร	
2. ในการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบของ กศน.ตำบล โดยใช้ Mobile Learningท่านดำเนินการอย่างไร	

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- **แบบสังเกต (Observation)**
- **แบบสังเกต (Observation) คือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต เช่น พฤติกรรมของคนหรือสัตว์ สภาพแวดล้อม บรรยากาศ ฯลฯ แล้วบันทึกในแบบสังเกต ซึ่งแบบสังเกตจะมีอยู่หลายชนิด เช่น ระเบียบพฤติกรรม แบบตรวจสอบรายการ (checklist) เป็นต้น**

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- **แบบสังเกต (Observation)**
- **ข้อดี**
- **ใช้ติดตามศึกษาพฤติกรรม สภาพแวดล้อม บรรยากาศ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตที่แสดงออกมาได้ทุกด้าน**
- **เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ใช้งานได้สะดวก ใช้ได้ทุกเวลา และใช้ได้ทุกสถานที่**

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- **แบบสังเกต (Observation)**
- **ข้อจำกัด**
- **หากผู้วิจัยขาดความพร้อม และทักษะในการสังเกต จะทำให้ข้อมูลที่ได้มาไม่มีประโยชน์หรือผิดพลาดได้**
- **ตัวแปรบางอย่างสามารถสังเกตได้ยาก และต้องสังเกตหลายครั้ง ทำให้เสียเวลานาน**
- **หากผู้วิจัยมีความลำเอียงหรืออคติต่อผู้ถูกสังเกตบางคน มีโอกาสทำให้ได้ข้อมูลที่บันทึกลงในแบบสังเกตบิดเบือน**
- **หากสิ่งมีชีวิตที่สังเกตอยู่รู้ตัวอาจจะระวังตัวหรือปิดบังพฤติกรรมที่แท้จริง**

แบบสังเกต (Observation)

การประเมินผลการเรียนรู้โดยวิธีการสังเกตพฤติกรรม
สำหรับการพัฒนาโดยวิธีการสอนงาน (Coaching) หรือ วิธีอื่นๆ (On the job Training)

ชื่อผู้เรียน..... เกณฑ์การให้คะแนน

หน่วยงาน..... คะแนน ๑ หมายถึง มีพฤติกรรมต่ำกว่าเกณฑ์ที่คาดหวังมาก

ชื่อผู้ฝึก คะแนน ๒ หมายถึง มีพฤติกรรมต่ำกว่าเกณฑ์ที่คาดหวังเล็กน้อย

ตำแหน่ง คะแนน ๓ หมายถึง มีพฤติกรรมไม่ชัดเจนว่าสูงหรือต่ำกว่าเกณฑ์ฯ

เรื่อง/สมรรถนะ คะแนน ๔ หมายถึง มีพฤติกรรมตามเกณฑ์ที่คาดหวัง

ระยะเวลา..... คะแนน ๕ หมายถึง มีพฤติกรรมสูงกว่าเกณฑ์ที่คาดหวัง

เกณฑ์การประเมิน	คะแนนประเมิน	หมายเหตุ
๑. มีความตั้งใจเรียนรู้และมีความสนใจซักถามสิ่งที่ยังสงสัยเพิ่มเติม		
๒. มีการศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง		
๓. สามารถทำงานคล่องไม่ลดขั้นตอนที่สำคัญ		
๔. สามารถตรวจสอบระมัดระวังจุดสำคัญ		
๕. สามารถแก้ไขปัญหาเบื้องต้นได้		
๖. มีความรับผิดชอบติดตามความก้าวหน้าของงาน		
๗. ทำงานได้ตามเป้าหมายและทันเวลา		
๘. สามารถปฏิบัติงานได้ดีมีคุณภาพ		
รวมคะแนน		
คะแนนเฉลี่ยประเมินการเรียนรู้ (คะแนนรวม÷8)		

ผลการประเมินการเรียนรู้โดยวิธีการสังเกตพฤติกรรม

ผ่านการประเมิน (คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4 คะแนนขึ้นไป)

ไม่ผ่านการประเมิน (คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า 4 คะแนน)

ให้ดำเนินการดังนี้.....

ลงนาม.....ผู้ประเมินผล (.....) ตำแหน่ง วันที่.....	ลงนาม.....ผู้รับรองผลการประเมิน (.....) ตำแหน่ง วันที่.....

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- **แบบทดสอบ (Test)**
- **แบบทดสอบ (Test) คือ ชุดของคำถาม เพื่อใช้ป็นสิ่งเร้าให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตอบสนองออกมา หรือใช้สำหรับวัดระดับบางอย่าง โดยออกมาเป็นรูปแบบของตัวเลข คะแนน เพื่อหาข้อมูลเชิงปริมาณ อาจจะใช้แบบทดสอบหรือข้อสอบที่มีอยู่แล้วหรือสร้างใหม่ก็ได้ เช่น การทำข้อสอบแบบอัตนัย หรือ ข้อสอบแบบปรนัย**

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- **แบบทดสอบ (Test)**
- **ข้อดี**
- **เป็นเครื่องมือในการวิจัยที่ใช้วัดระดับสติปัญญา จิตพิสัย หรือทักษะที่ดีกว่าเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยประเภทอื่นๆ**
- **แบบทดสอบมักมีหลายชนิด หลายรูปแบบ ทำให้สามารถเลือกสร้าง และใช้ให้เหมาะสมสำหรับจุดมุ่งหมายที่ต่างกันได้ง่าย**
- **สะดวกและประหยัดเวลา หากต้องใช้ในการทดสอบคนเป็นจำนวนมาก**

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- **แบบทดสอบ (Test)**
- **ข้อจำกัด**
- **หากต้องการแบบทดสอบที่ดีมักจะต้องใช้เวลาทำนาน และต้องใช้ทั้งความรู้รวมถึงประสบการณ์ในด้านการวัดผลมาเป็นพื้นฐานจึงจะช่วยให้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยถูกต้องและใช้วัดผลได้**
- **สร้างแบบทดสอบให้มีคุณภาพเป็นมาตรฐานตายตัวไม่ได้ อาจจะเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงใหม่ได้เสมอไม่มีที่สิ้นสุด**
- **มีการสอบวัดผลจะมีสาเหตุที่ทำให้คะแนนคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงเสมอ เช่น ปัญหาจากตัวแบบทดสอบ ความพร้อมของตัวผู้ทำแบบทดสอบ ถ้าทำแบบทดสอบออนไลน์ก็อาจจะมีในด้านอุปกรณ์เข้ามาเกี่ยวข้อง หรือถ้าสอบแบบออฟไลน์ก็มีปัจจัยของสภาพแวดล้อมเข้ามามีผลทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้เช่นกัน**

แบบทดสอบ (Test)

แบบทดสอบ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการขาย

คำสั่ง : จงทำเครื่องหมาย X ลงบนตัวอักษร ก ข ค และ ง ที่เห็นว่า ถูกต้องลงในกระดาษคำตอบ

(10 ข้อ 10 คะแนน)

1. การขายมีความเจริญก้าวหน้า ทำให้ผลที่เกิดขึ้นตามข้อใด
 - ก. ประชาชนมีงานทำและมีรายได้
 - ข. นักเรียนมุ่งเรียนวิชาการขายมากขึ้น
 - ค. เกิดความร่ำรวย เฉพาะคนที่มีอาชีพขาย
 - ง. เกิดการแก่งแย่งชิงดีกันระหว่างเจ้าของกิจการ
2. ข้อใดหมายถึงการขาย ได้ถูกต้องที่สุด
 - ก. กระบวนการวางแผนและบริหาร แนวคิดเกี่ยวกับการตั้งราคา
 - ข. การวางแผน การบังคับบัญชาและการควบคุมการขายโดยใช้ตัวบุคคล
 - ค. การนำผลิตภัณฑ์ที่ถูกต้องไปถึงลูกค้าเพื่อให้เกิดการโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้า
 - ง. การจูงใจให้คนต้องการสิ่งที่นักการขายมีอยู่ซึ่งอาจเป็นสินค้า บริการ หรือความคิดก็ได้
3. บุคคลใด ไม่ได้ ทำหน้าที่การขาย
 - ก. พนักงานบริษัท
 - ข. เจ้าของร้านเสริมสวย
 - ค. เจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย
 - ง. คุณยายพักผ่อนที่บ้านหลังวัยเกษียณ
4. ข้อใดคือหลักพื้นฐานของการขายที่เป็นการให้ความช่วยเหลือลูกค้า
 - ก. มีการแก้ปัญหาให้ลูกค้า
 - ข. การช่วยลูกค้าตัดสินใจซื้อ
 - ค. การสาธิตสินค้าอย่างชัดเจน
 - ง. การรับฟังความคิดเห็นของลูกค้า

ลักษณะของโครงสร้างเครื่องมือ

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น

- แบบมีโครงสร้าง (คำถามปลายปิด มีแบบแผนชัดเจน)
- แบบกึ่งมีโครงสร้าง (ผสมผสานทั้งปลายปิด และปลายเปิด)
- แบบไม่มีโครงสร้าง (ใช้คำถามปลายเปิดเป็นหลัก มีความยืดหยุ่นสูง)

ประเภท	ลักษณะเด่น	การใช้งาน	ตัวอย่างคำถาม
แบบมีโครงสร้าง	- ใช้คำถามปลายปิดเป็นหลัก เช่น ให้เลือกระหว่างตัวเลือกที่กำหนด - มีแบบแผนและลำดับคำถามที่ตายตัว	- เก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการเปรียบเทียบและวัดผลได้ง่าย	"คุณชอบสีอะไรมากที่สุด? (สีแดง / สีน้ำเงิน / สีเขียว)"
แบบกึ่งมีโครงสร้าง	- ผสมผสานคำถามปลายปิดและปลายเปิด - มีโครงสร้างหลักแต่ยืดหยุ่นในบางส่วน	- เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในเวลาเดียวกัน	"คุณคิดว่าอย่างไรเกี่ยวกับบริการของเรา? (คำถามปลายปิด) แล้วมีข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติมไหม? (คำถามปลายเปิด)"
แบบไม่มีโครงสร้าง	- ใช้คำถามปลายเปิดเป็นหลัก - มีความยืดหยุ่นสูง ไม่ยึดติดกับแบบแผนตายตัว	- สืบหาความคิดเห็นอย่างลึกซึ้ง เปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ	"คุณมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องนี้?"

คุณสมบัติของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ดี

- **มีความเที่ยงตรง (Validity)** หากต้องการผลลัพธ์ที่แม่นยำและถูกต้อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้วัดลักษณะที่ตรงต่อจุดประสงค์ของงานวิจัยได้จริง ซึ่งความเที่ยงตรงนี้สามารถจำแนกออกได้เป็นหลายประเภท ได้แก่ ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง และความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์
- **มีความเชื่อถือได้ (Reliability)** เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่มีประสิทธิภาพควรที่จะมีความน่าเชื่อถือ กล่าวคือ ถ้านำเครื่องมือนั้นไปวัดซ้ำอีกกี่ครั้งก็ตาม ก็จะทำให้ผลการวัดเหมือนเดิม หรือคลาดเคลื่อนจากเดิมน้อยมากขึ้นอยู่กับตัวแปรที่เปลี่ยนแปลง
- **มีประสิทธิภาพ (Efficiency)** เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ นอกจากจะมีความน่าเชื่อถือและมีความถูกต้องสูงแล้ว ก็ควรที่จะใช้งานได้สะดวก ง่าย รวมถึงสามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างคุ้มค่า เช่น จัดรูปแบบได้เหมาะสม มีค่าชี้แจงหรือแนวดำเนินการที่ชัดเจน มีความกะทัดรัด สะดวกในการวิเคราะห์ และแปลความหมายของข้อมูล ฯลฯ โดยที่เสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการวัดน้อยด้วย

คุณสมบัติของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ดี (ต่อ)

- มีอำนาจจำแนก (Discrimination) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยควรที่จะสามารถจำแนกหรือวัดระดับพฤติกรรมทางปัญญา พฤติกรรมต่างๆ ที่แตกต่างกันของผู้สอบได้ถูกต้องตามสภาพความเป็นจริงของสิ่งที่ถูกวัด
- สามารถใช้งานได้จริง (Practicality) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยควรที่จะสามารถใช้งานได้จริง เพื่อที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยต้องการ ไม่ควรเน้นเพียงแค่ความยาก หรือ ปริมาณความเยอะของคำถามเพียงเท่านั้น
- สามารถวัดผลได้ (Measurability) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ดีย่อมสามารถวัดผลที่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้อย่างแม่นยำและถูกต้องที่ส่งผลดีต่อการวิจัยด้วย

วิธีการสร้างเครื่องมือการวิจัย

- การสร้างเครื่องมือวิจัยที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐานเป็นกุญแจสำคัญในการนำไปสู่การตอบคำถามการวิจัย เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ของการวิจัยที่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา มีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปอ้างอิงและใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ โดยมีขั้นตอนดังนี้
- 1. ทบทวนวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย รูปแบบการวิจัย กรอบแนวคิดและตัวแปรในการวิจัย และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 2. การออกแบบเครื่องมือวิจัยให้ได้มาตรฐาน
- 3. การสร้างเครื่องมือวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือและความถูกต้อง (Reliability & Validity)
- 4. การปรับปรุงเครื่องมือวิจัยก่อนนำไปใช้จริง
- 5. การประกันคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

1. ทบทวนวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย รูปแบบการวิจัย กรอบแนวคิดและ ตัวแปรในการวิจัย และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

**วัตถุประสงค์ของการสร้างเครื่องมือวิจัย เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมา
วิเคราะห์ ข้อมูลด้วยสถิติ ซึ่งผู้วิจัยจะต้องทราบว่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีระดับการวัด
แบบใด แล้วจึงลงมือสร้างเครื่องมือวิจัยให้ครอบคลุมทุกตัวแปร (สามารถตรวจสอบความครบ
ถ้วนของตัวแปรได้จากกรอบแนวคิดในการวิจัย) ดังนั้นผู้วิจัยจะต้องมีความชัดเจนเกี่ยวกับ
วัตถุประสงค์ของการวิจัย ตัวแปร และกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย เช่น**

- การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ต้องการศึกษา หรือวัดอะไร ใช้สถิติอะไรในการวิเคราะห์ข้อมูล
- ตัวแปรในการวิจัยเรื่องนี้อยู่ประกอบด้วยตัวแปรอะไรบ้าง เพื่อนำไปสร้างคำถามที่ครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษาทุกตัว และตัวแปรเหล่านี้มีระดับการวัด (Level of Measurement) อย่างไร เพื่อที่จะสร้างคำถามที่สอดคล้องกับระดับการวัด สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติได้อย่างถูกต้อง และนำไปสู่การได้มาซึ่งผลลัพธ์ที่ถูกต้อง
- กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยเรื่องนี้เป็นใคร เช่น การวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร กลุ่มเป้าหมายในการตอบคำถามคือเกษตรกร ดังนั้นผู้วิจัยควรออกแบบคำถามให้เหมาะสมกับบริบทและความเข้าใจของเกษตรกร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด และนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ถูกต้องเหมาะสม

2. การออกแบบเครื่องมือวิจัยให้ได้มาตรฐาน

- **เหมาะสมกับบริบท/คุณลักษณะของผู้ตอบ :** คำถามสำหรับผู้สูงอายุ คำถามสำหรับนักเรียนแต่ละระดับ ย่อมจะมีความแตกต่างของความยากง่ายของคำถาม ซึ่งผู้วิจัยจะต้องพิจารณาสร้างคำถามให้แต่ละกลุ่มมีความเข้าใจในเนื้อหาคำถามและการตอบ
- **ความชัดเจนของคำถาม:** คำถามควรเป็นภาษาเข้าใจง่าย เป็นคำถามเฉพาะในประเด็นเดียว ไม่ซับซ้อน ควรหลีกเลี่ยงคำถามนำ คำถามซับซ้อน (เช่น คำถามที่มี "และ/หรือ") หรือคำถามที่อาจสร้างความสับสน
- **ประเภทของคำถาม:** เลือกใช้คำถามแบบเปิด (Open-ended) หรือปิด (Closed-ended) ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ เช่น แบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Multiple choice) ระดับความคิดเห็น (Likert scale) หรือความถี่ของการปฏิบัติ (Frequency of Practice)
- **ข้อคำถามเชิงบวกและข้อคำถามเชิงลบ:** คำถามที่เกี่ยวกับความคิดเห็น การรับรู้ ทัศนคติ ควรจะออกแบบคำถามให้ประกอบด้วยข้อคำถามที่ผู้ตอบๆ ในทางที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย เพื่อให้ผู้ตอบได้ใช้เวลาในการพิจารณาการตอบคำถามแต่ละข้ออย่างเพียงพอ
- **ความครอบคลุม:** ออกแบบคำถามให้ครอบคลุมทุกด้านของหัวข้อที่ต้องการศึกษาและเพียงพอ

3. การสร้างเครื่องมือวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือและความถูกต้อง (Reliability & Validity)

- **ความตรง (Validity):** เครื่องมือควรสามารถวัดสิ่งที่ตั้งใจวัด (ตรงตามวัตถุประสงค์) ได้อย่างแท้จริง เช่น ผู้เชี่ยวชาญการวิจัยเฉพาะด้าน จำนวน (3-5) ท่าน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence) ปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และคัดเลือกข้อคำถามที่มี IOC ระหว่าง 0.50-1.00 เพื่อนำไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out) เป็นขั้นตอนต่อไป (Rovinelli and Hambleton, 1977)
- **ความเที่ยง หรือความน่าเชื่อถือ (Reliability):** หมายถึงความเสถียร หรือความคงเส้นคงวาของเครื่องมือ เช่น หากทำซ้ำในกลุ่มเดียวกัน คำตอบควรเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เทคนิคที่ใช้วัดความน่าเชื่อถือ เช่น การคำนวณ Cronbach's alpha (ปัจจุบันใช้คำสั่งโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล) ตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือโดยนำไปทดลองใช้ในกลุ่มประชากรที่ในกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่มีคุณลักษณะทางสังคม ประชากร และเศรษฐกิจ ฯลฯ ที่คล้ายคลึงกัน จำนวน (อย่างน้อย 30 คน) แล้วนำมาวิเคราะห์สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability Coefficient) ด้วยวิธีของ Cronbach (1984) แบบสอบถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น ตั้งแต่ 0.75 ขึ้นไป จึงจะสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป (Portney, 2000)

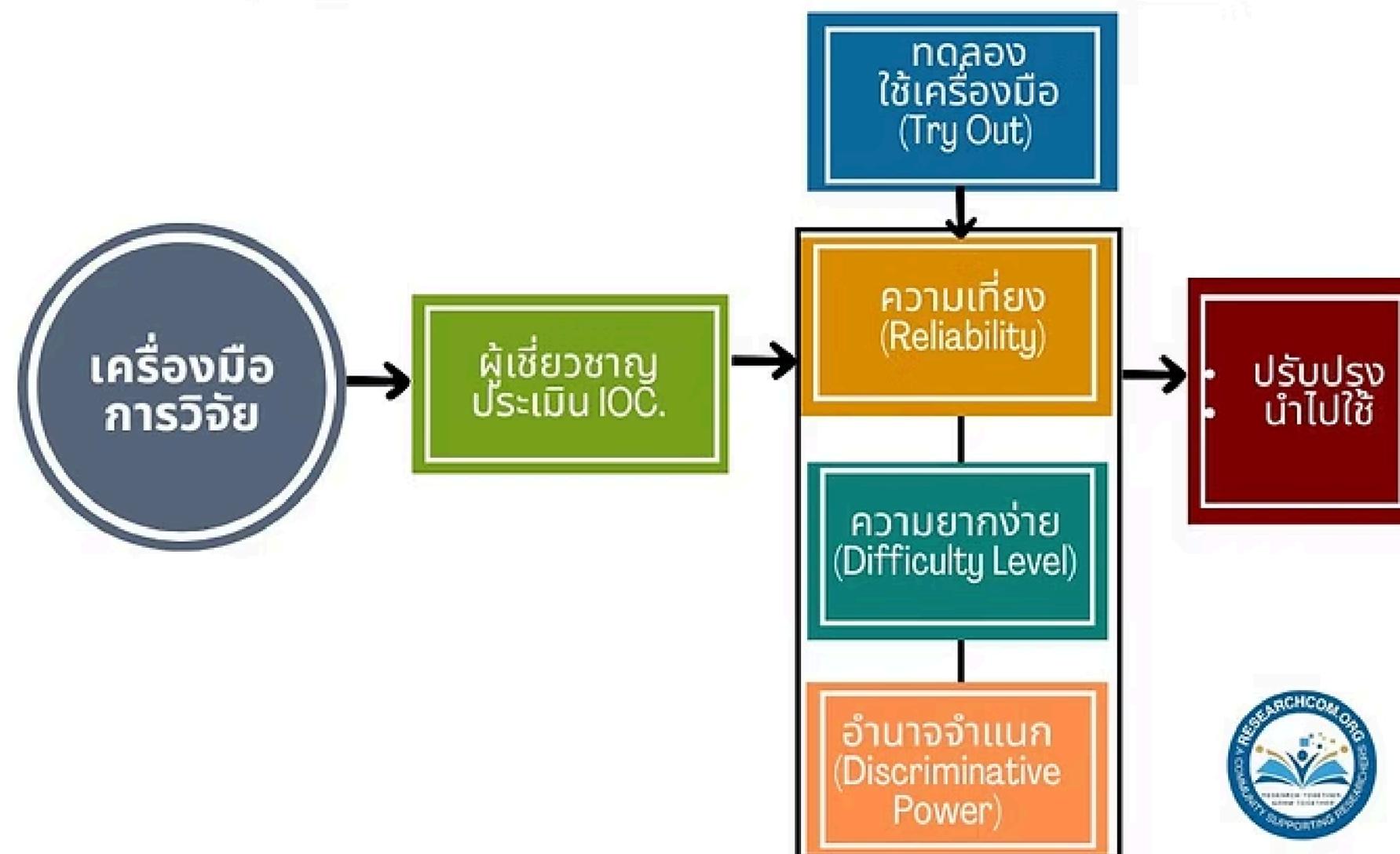
3. การสร้างเครื่องมือวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือและความถูกต้อง (Reliability & Validity) (ต่อ)

- **อำนาจจำแนก (Discriminative Power)** ใช้ในการวัดที่มีลักษณะเป็นแบบทดสอบ เช่น แบบทดสอบความรู้ อำนาจจำแนกต่ำอาจหมายถึงเครื่องมือไม่สามารถแยกแยะกลุ่มต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจาก:
 - ค่า P-value มากกว่า 0.05
 - ขนาดของผล (Effect Size): เช่น Cohen's d (สำหรับ t-test < 0.2) หรือ Eta-squared: η^2 (สำหรับ ANOVA < 0.01)
- **ความยากง่ายของคำถาม (Difficulty Level)** ใช้ในการวัดที่มีลักษณะเป็นแบบทดสอบ เช่น แบบทดสอบความรู้
- เป็นการประเมินระดับยากหรือง่ายของข้อคำถาม และความซับซ้อนของเนื้อหา ที่ผู้สอบหรือผู้เรียนต้องตอบ โดยประเมินจากอัตราการตอบถูกต้องของผู้เรียน
- พิจารณาจาก:
 - อัตราการตอบถูก (Correct Response Rate): ถ้ามีผู้ตอบถูกมากกว่าร้อยละ 70 จะถือว่าคำถามนั้นง่าย ส่วนคำถามที่มีอัตราการตอบถูกน้อยกว่า 30% จะถือว่ามีความยาก
 - ความซับซ้อนของเนื้อหา: คำถามที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดหรือทักษะที่ต้องใช้การวิเคราะห์หรือการประยุกต์จะมีความยากสูงกว่าคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ตรงไปตรงมา
- จำนวนตัวเลือก: คำถามแบบเลือกตอบที่มีหลายตัวเลือกอาจมีความยากง่ายแตกต่างกันตามจำนวนตัวเลือกและความสัมพันธ์ระหว่างตัวเลือก

3. การสร้างเครื่องมือวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือและความถูกต้อง (Reliability & Validity) (ต่อ)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ (QUALITY ASSESSMENT OF THE INSTRUMENT)

4. การปรับปรุงเครื่องมือวิจัยก่อนนำไปใช้จริง

- ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ตามข้อ 3 มาทำการปรับปรุงข้อคำถามในกรณีเครื่องมือที่วิเคราะห์การทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (*Reliability*) อาจจะต้องมีการตัดข้อคำถามที่จะช่วยให้มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (*Reliability Coefficient*) เพิ่มขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะต้องพิจารณาการตัดข้อคำถามโดยไม่มีผลกระทบต่อความครอบคลุมหลักในประเด็นต่างๆของแต่ละตัวแปร

5. การประกันคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

- **การฝึกอบรมผู้เก็บข้อมูล:** ควรให้ความรู้และฝึกฝนผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อให้เกิดความสม่ำเสมอ และลดข้อผิดพลาดในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- **การควบคุมคุณภาพ:** ควรมีการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลที่เก็บได้อย่างสม่ำเสมอ ทั้งในระหว่างและหลังการเก็บข้อมูล
- **การบำรุงรักษาเครื่องมือ:** หากใช้เครื่องมือดิจิทัล เช่น แบบสอบถามออนไลน์ ควรอัปเดตและดูแลระบบให้ใช้งานได้ดีเสมอ

THANK YOU

